שמע מינה מצטמק ויפה לו מותר שאני הכא דקטמה אי הכי מאי למימרא הובערה איצטריכא ליה מהו דתימא כיון דהובערה הדרא לה למילתא קמייתא קמשמע לן אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן קטמה והובערה משהין עליה חמין שהוחמו כל צורכן ותבשיל שבישל כל צורכו ואפי' גחלים של רותם ש"מ מצטמק ויפה לו מותר שאני הכא דקטמה אי הכי מאי למימרא הובערה אצטריכא ליה היינו הך גחלים של רותם אצטריכא ליה אמר רב ששת אמר ר' יוחנן כירה שהסיקוה בגפת ובעצים משהין עליה חמין שלא הוחמו כל צורכן ותבשיל שלא בישל כל צורכו עקר לא יחזיר עד שיגרוף או עד שיתן אפר קסבר מתניתין להחזיר תנן אבל לשהות משהין אע"פ שאינו גרוף ואינו קטום אמר רבא תרווייהו תנגהי לשהות תנינא [ו]אין נותנין את הפת בתוך התנור עם חשיכה ולא חררה על גבי גחלים אלא כדי שיקרמו פניה הא קרמו פניה שרי להחזיר נמי תנינא בית הלל אומרים אף מחזירין ועד כאן לא קשרו בית הלל אלא בגרופה וקטומה אבל בשאינה גרופה וקטומה לא ורב ששת נמי דיוקא דמתני' קמ"ל אמר רב שמואל בר יהודה אמר רבי יוחנן [א]כירה שהסיקוה בגפת ובעצים משהין (א) עליה תבשיל שבישל כל צורכו וחמין שהוחמו כל צורכן ואפי' מצטמק ויפה לו אמר ליה ההוא מדרבנן לרב שמואל בר יהודה הא רב ושמואל דאמרי תרווייהו מצטמק ויפה לו אסור אמר ליה אטו לית אנא ידע דאמר רב יוסף אמר רב יהודה אמר שמואל מצטמק ויפה לו אסור כי קאמינא לך לרבי יוחנן קאמינא אמר ליה רב עוקבא ממישן לרב אשי אתון דמקרביתו לרב ושמואל עבידו כרב ושמואל אנן נעביד כרבי יוחנן אמר ליה אביי לרב יוסף מהו לשהות אמר ליה הא רב יהודה משהו ליה ואכיל א"ל בר מיניה דרב יהודה דכיון דמסוכן הוא אפילו בשבת נמי שרי למעבד ליה לי ולך מאי אמר ליה בסורא משהו דהא רב נחמן בר יצחק [י]מרי דעובדא הוה ומשהו ליה ואכיל אמר רב אשי קאימנא קמיה דרב הונא ושהין ליה כסא דהרסנא ואכל ולא ידענא אי משום דקסבר מצטמק ויפה לו מוהר אי משום דכיון דאית ביה מיחא מצטמק ורע לו הוא אמר רב א) נחמן [ג]מצטמק ויפה לו אסור מצטמק ורע לו מותר כללא דמלתא כל דאית ביה מיחא מצטמק ורע לו לבר מתבשיל דליפתא דאף על גב דאית ביה מיחא מצטמק ויפה לו הוא והני מילי דאית ביה בשרא אבל לית ביה בשרא מצטמק ורע לו הוא וכי אית ביה בשרא נמי לא אמרן אלא דלא קבעי לה לאורחין אבל קבעי לה לאורחין מצטמק ורע לו לפדא דייסא ותמרי מצטמק ורע להן בעו מיניה מרבי חייא בר אבא

שכח

מצטמק. מתמעט וכוין רטרי"ט לשון שדים צומקין (הושע ט) כמו שאתה אומר בלשון צווי נצטוה ובלשון צדק נצטדק וכן כל תיבה שראשה יסודה צד"י כשהיא מתפעלת נותן ט' אחר צד"י: **מותר.** להשהותן בכירה דאי לאו במצטמק ויפה לו קאמר מאי אתא לאשמעינן אלא ע"כ במצטמק ויפה לו קאמר ואפילו הכי לא גזרו משום חיתוי הואיל ומתבשל כל צרכו ותנא חמין לאשמעינן דבעינן שהוחמו כל צרכן מבעוד יום: **שאני הכא דקטמה.** וגלי דעתיה דלא ניחא ליה בצמוקי: **גחלים של רותם.** חמין יותר משאר גחלים ואינם ממהרין לכבות כדאמרינן בהמוכר את הספינה (ב"ב דף עד:): **משהין עליה.** ואע"פ שלא קטמה. ואמוראי נינהו אליבא דר' יוחנן: **מתניתין.** דקתני עד שיגרוף: **להחזיר תנן.** דלא שרו בית הלל להחזיר עד שיגרוף ופירוקא דמתניתין כדאמרינן לעיל[ג] חסורי מיחסרא הלכך עקר לא יחזיר הואיל ואינה גרופה: **תרוייהו תנינהי.** בין לשהות בשאינה גרופה תנינא בהדיא סתם משנה דמותר ועקר לא יחזיר נמי תנינא ולמה ליה לרבי יוחנן לאשמעינן: **הא קרמו פניה שרי.** והיינו לא בישל כל צרכו ותנור לאו גרוף וקטום הוא ואי נמי גרוף בתנור לא מהניא גריפה כדתנן במתניתין וכ"ש פת דאדעתא לבשולי יהביה בגוויה: **ועד כאן לא שרו כו'.** דמתניתין אלאחר שיגרוף קאי דקתני לא יתן עד שיגרוף ובין למאן דאמר לא ישהה ובין למ"ד לא יחזיר מ"מ מורה דסיפא אגרוף וקטום מהדר: **ורב ששת נמי דיוקא דמתני' קמ"ל.** משום דלא מתני לה בהדיא הא קרמו שרי. ואנן דמשהינן קדירה על גבי כירה שאינה גרופה אדחנניה סמכינן הואיל ותנן סתם מתניתין כוותיה כדאמר הא קרמו שרי ואע"ג דלא בישל כל צרכו ואמר רב ששת משמיה דרבי יוחנן כוותיה דמתניתין דפרקין משום מורה הוא דבעי גרופה אבל לשהות לא וכל הני אמוראי דאסרי סברי מתניתין לשהות תנן: **מהו לשהות.** בשאינה גרופה: **מסוכן הוא.** רגיל לאוחזו בולמוס וצריך לאכול מאכל מתוק וטוב: **מרי דעובדא.** מדקדק במעשיו: **מיחא.** קמח: **כסא דהרסנא.** דגים המבושלים בשמן בקמח: **דאית ביה בשרא.** מצטמק ויפה לו שומן הבשר משבר כח הלפת כדאמר בברכות (דף מד:): **לאורחין.** צריך חתיכות חשובות לשום לפניהם ואין דרך כבוד בתבשיל המצטמק שאין הבשר ניכר בו: **לפדא.** מאכל שעושה מתאנים: **תמרי.** מאכל תמרים:

שכח

שמע מינה מצטמק ויפה לו מותר. פירש בקונטרס דאי הא תבשיל במצטמק ורע לו מאי אתא לאשמעינן וקשה לר"י הא איצטריך לאפוקי מדרבי מאיר ורבי יהודה דאסרי בשאינה גרופה אפילו חמין דמצטמק ורע להם ועוד קשה כיון דהשתא ס"ד דמשום דהובערה הדרא למילתא קמייתא כי משני שאני הכא דקטמה מאי פריך מאי למימרא הא איצטריך טובא לאפוקי ממאי דס"ד מעיקרא ונראה לר"י דהשתא ס"ד דלא חשיבא קטומה כלל משום דהובערה ואשמעינן דהדרא למילתא קמייתא דאי חשיבא קטומה אמאי נקט בישל כל צרכו אפי' לא בישל כל צרכו שרי דאפילו רבי מאיר דמחמיר מכולהו תנאי שרי בחמין שלא הוחמו כל צרכן כדפירשנו לעיל דסתם חמין ותבשיל הוי שלא הוחמו כל צורכן ופריך שמע מינה מצטמק ויפה לו מותר דהא סתם תבשיל אמר לקמן דמצטמק ויפה לו הוא ומשני שאני הכא דקטמה פירוש וחשיבא לגמרי קטומה וה"ה אפילו לא בישל כל צרכו שרי והא דנקט בישל כל צרכו לאשמעינן דאי לאו קטומה אפילו בישל כל צרכו אסור משום דמצטמק ויפה לו הוא ופריך אי הכי מאי למימרא אף על גב דאשמעינן דאי לא קטמה אסור מ"מ מדנקט למילתיה בלשון היתר משמע דהתירא אתי לאורויי לן ואף על גב דאשמעינן דלא הדרא למילתא קמייתא נראה לו דהא לא איצטריך לאשמעינן דסברא הוא דלא הדרא למילתא קמייתא ואף על גב דמעיקרא הוה בעי למימר דהדרא למילתא קמייתא לאו משום דסברא הוא לומר כן אלא משום דנקט במלתיה בישל כל צרכו היה ר"ל כן כדפרישית ומשני דמכל מקום אצטריך דמהו דתימא כו' ועוד יש לומר שאני הכא דקטמה דלאו לגמרי מהניא קטימה אלא דוקא משום דבישל כל צרכו אבל לא בישל כל צרכו אסור משום דהובערה והשתא אתי שפיר הא דנקט הכא קטמה והובערה ולעיל נקט ונתלבתה דנתלבתה הוי פחות מהובערה והויא לגמרי כקטומה ופריך א"ה מאי למימרא דהא בלאו מילתיה מסברא ה"א דלא הדרא למלתא קמייתא כמו בנתלבתה ושרי ואפי' לא בישל כל צרכו ובלשון איסור ה"ל לאשמעינן ולא בלשון היתר ומשני הובערה איצטריך ליה ואי לאו מילתיה לא היה פשוט היתר אלא הוה ס"ד למימרא דהדרא למילתא קמייתא:

אמר רב ששת אמר ר' יוחנן כירה שהסיקוה בגפת ובעצים משהין עליה תבשיל שלא בישל כל צרכו כו'. פסק ר"ח דהלכה כרב ששת אמר ר' יוחנן דרבא דאמר תרוייהו תנגהי סבירא ליה כוותיה וכן פסק רש"י דסתם מתניתין דפרק קמא (דף יט:) כחנניה ומותר להשהות אפי' באינה גרופה אבל להחזיר ודאי אסור אא"כ גרוף וקטום ואפי' [ב]בישל כל צרכו כדפי' לעיל: **דיוקא** דמתני' קמ"ל. פי' רש"י דקמ"ל דקרמו פניה שפיר דמי ואין נראה לדיוק פשוט הוא דהא כיון דתנא עד שיקרמו פניה ממילא שמעינן דקרמו פניה שרי ונראה לפרש דדיוקא דמתניתין דכירה אתא לאשמעי' דלהחזיר תנן וחסורי מחסרא והכי קתני: **מהו** להשהות. באינה גרופה ולא בישל כל צרכו קבעי או במצטמק ויפה לו:

שכח

עין משפט נר מצוה

ו (א) ב מיי' פ"ג מהל' שבת הל' ד' סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סימן רנג סעיף א:

◆

מוסף רש"י

חררה. עוגת רצפים, פינצר"ה בלע"ז (לעיל יט.). מרי דעובדא. זהיר במעשים טובים (חולין קי.).

◆

תוס' ישנים

א) לספרי' דגרסי הכא רנב"י ז"ל דאליבא דרב ושמואל קאמר דהא איהו גופיה משהי ליה ואכיל: **ב)** תימה אמאי אסור להחזיר מ"ש מדאמר לקמן (דף מ:) נותן אדם קיתון של מים כנגד המדורה בשביל שיפיג צינתן ושמן מיהא את דשרי אפילו יד סולדת בו ואם כן אמאי אסור תבשיל שבישל כל צרכו להחזיר הא לא שייך ביה בישול ולעיל (דף לד.) נמי דאסור להטמין משתחשכה אפילו באין מוסיף הבל גזרה שמא ירתיח הא לא שייך ביה בישול וי"ל דגבי שמן לא שייך בישול אבל בתבשיל אפילו במבושל מבעוד יום שייך בישול והא דשרינן קיתון של מים היינו ליתן במקום שאפי' תהיה שם כל היום לא תהיה יד סולדת בו:

מסורת הש"ס

א) לעיל יט., ב) [ברכות מד:] חולין קי.], ג) [ע"ש],

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' אמר רב שמואל בר יהודה א"ר יוחנן כירה וכו' משהין עליה חמין שהוחמו כל צורכן ותבשיל שבישל כל צורכו ואפי' מצטמק:

◆

לעזי רש"י

רטריי"ט [רישטריינ"ט]. מצטמק.

◆

רבינו חננאל

אמר רב שמואל בר יהודה א"ר יוחנן כירה שהסיקוה בגפת ובעצים משהין עליה חמין שהוחמו כל צרכן ותבשיל שבישל כל צרכו, ודוקא כירה שהיא שפיתת ב' קדרות אבל אם אין בה אלא שפיתת קדרה אחת אסור, ואפילו מצטמק ויפה לו מותר. ואע"ג דרב ושמואל פליגי, הא קי"ל דרבי יוחנן לגבי רב ושמואל הלכתא כר' יוחנן. ומה שאמר רב עקיבא ממישן לרבי אשי אתון דמקרביתון לרב ושמואל עבידו כרב ושמואל, לאו משום דהילכתא כוותיהו, אלא לעולם הילכתא כר' יוחנן דשרי. אבל אתון דנהיגתון איסורא כרב ושמואל הוו להו דברים המותרין ואחרים נהגו בהן איסור אי אתה רשאי להתירן בפניהם. והא דאמר רב יהודה מסוכן בשבת שרי למיעבד ליה, פשוטה היא. הא דאמר רב נחמן בר יצחק מצטמק ויפה לו אסור מצטמק ורע לו מותר, כללא דמילתא כל דאית ליה מיחא מצטמק ורע לו הוא, בר מתבשילא דליפתא דאע"ג דאית ליה מיחא מצטמק ויפה לו הוא כו'. האי כללא לדברי רב ושמואל אמרה, ולית הלכתא אלא כר' יוחנן דהא סייעיה ר' עקיבא ממישן לרב אשי. לפדא דייסא ותמרי מצטמק ורע לו מותר.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones